

ESIF finanšu instrumenti attīstībai

Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai

Finanšu instrumenti

Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai līdzfinansētie finanšu instrumenti ir ilgtspējīgs un efektīvs veids, kā ieguldīt iedzīvotāju, uzņēmumu izaugsmē un attīstībā, un lauksaimniecības un mežsaimniecības nozaru resursos, kā arī lauku ekonomikā. Tie var atbalstīt plašu attīstības mērķu loku, lai dotu labumu daudziem saņēmējiem, ar iespēju finansējumu izmantot atkārtotām investīcijām.

Eiropas Lauksaimniecības fonds lauku attīstībai (ELFLA), kas ir Eiropas Savienības Kopējās lauksaimniecības politikas otrā pīlāra finansēšanas instruments un viens no Eiropas strukturālajiem un investīciju fondiem, ir paredzēts ES lauksaimniecības, mežsaimniecības nozares un kopumā lauku apvidu stiprināšanai.

ELFLA kopējais budžets no 2014.-2020. gadam ir vairāk par 96 miljardiem EUR. Šis atbalsts tiek sniegts lauksaimniecībai, mežsaimniecībai un apkārtējās vides/dabas resursu pārvaldībai, kā arī lauku ekonomikas ilgtspējīgai attīstībai.

ELFLA atbalstu var piešķirt gan kā dotācijas, gan arvien vairāk finanšu instrumentu veidā.

Kopš 2007. gada ir pieaudzis pieprasījums pēc ELFLA līdzfinansētiem finanšu instrumentiem, jo īpaši pēc finanšu un ekonomiskās krīzes, kas samazināja lauku apvidiem un lauksaimniecībai pieejamos budžeta līdzekļus.

Finanšu instrumenti

- ir jāatmaksā;
- atrodas apgrozībā, t.i., atmaksātais finansējums tiek atkārtoti izmantots tajā pašā teritorijā;
- ir piemēroti finansiāli dzīvotspējīgiem projektiem, t.i., tādiem, kuri var radīt pietiekami lielus ienākumus vai ietaupījumus, lai atmaksātu saņemto atbalstu;
- ir izveidoti, lai piesaistītu līdzfinansējumu no citiem avotiem, ieskaitot privātās investīcijas, lai palielinātu pieejamā finansējuma apjomu, īpaši nozarēs/teritorijās, kurās ir problēmas ar finanšu pieejamību;
- var būt aizdevumu, garantiju vai pašu kapitāla veidā;
- var arī atbalstīt piedāvājuma puses attīstību, ieguldot tirgus attīstībā;
- var tikt izmantoti papildinošā veidā kopā ar dotācijām; un
- var tikt pārvaldīti ar nacionālo vai reģionālo banku, starptautisko organizāciju, tādu kā Eiropas Investīciju banka vai Eiropas Investīciju fonds, finanšu starpnieku un vadošo iestāžu (tikai aizdevumu un garantiju gadījumā) palīdzību.

Atzīstot finanšu instrumentu priekšrocības, laikā no 2014.-2020. gadam tos var izmantot **visiem tematiskajiem mērķiem**, un ir sagaidāms, ka tos izmantos arvien vairāk, pateicoties uzlabotām un elastīgākām izmantošanas iespējām.

Finanšu instrumentus no ELFLA var līdzfinansēt, ja tie atbalsta dalībvalstu **ELFLA Lauku attīstības programmās norādītās investīciju prioritātes**. Potenciāli no tiem var atbalstīt daudzus ELFLA pasākumus, ja tie novērš **identificētas tirgus nepilnības**, t.i., jomās, kurās bankas nevēlas aizdot vai kurās privātais sektors nevēlas investēt, piemēram, mazās lauku saimniecībās vai jaunos lauksaimniecības uzņēmumos bez pietiekamas kredītvēstures vai bez aktīviem kā nodrošinājuma avota.

Līdz ar to finanšu instrumenti var dot ieguldījumu vairumā ES noteikto lauku attīstības noteikto prioritāšu sasniegšanā:

- veicināt zināšanu pārnesi un inovācijas lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un lauku apvidos;
- celt visu veidu lauksaimniecības konkurētspēju un paaugstināt lauku saimniecību dzīvotspēju;
- veicināt pārtikas ķēdes organizēšanu;
- veicināt resursu efektīvu izmantošanu un atbalstīt pāreju uz zemām oglekļa emisijām un pret klimata pārmaiņām noturīgu ekonomiku lauksaimniecībā, pārtikas un mežsaimniecības nozarēs; un
- sekmēt sociālo iekļaušanu, nabadzības samazināšanu un ekonomisko attīstību lauku apvidos, jo īpaši attiecībā uz mazo uzņēmumu veidošanu un attīstību, kā arī darba vietu radīšanu.

ELFLA finanšu instrumenti ir **pieejami visiem potenciālajiem saņēmējiem lauksaimniecībā, mežsaimniecībā un lauku apvidos, kuri uzsāk finansiāli dzīvotspējīgus investīciju projektus.**

Potenciāli var tikt īstenots plašs **ELFLA atbalstīto finanšu instrumentu loks:**

- **Aizdevumi**, kas var būt izmantojami, ja tos nepiedāvā komercsektorā (piemēram, bankās), vai tie var būt ar komerciāli labākiem nosacījumiem (piemēram, ar zemākām procentu likmēm, ilgākiem atmaksas periodiem vai ar zemāku prasīto nodrošinājumu). Piemēram, aizdevumi varētu būt pieejami, lai lauksaimnieki un viņu ģimenes locekļi varētu dažādot ienākumu avotus, attīstot agrotūrismu vai ar pārtiku saistītu uzņēmējdarbību tādu kā restorānus, kuros izmanto vietējās izejvielas; vai arī investīciju atbalstam jaunajiem lauksaimniekiem vai investīcijām tehniskajā aprīkojumā ar mērķi uzlabot saimniecību darbību kopumā un to ilgtspēju.
- **Mikrokredīti**, kas ir mazāki aizdevumi cilvēkiem, kuri dažkārt ir izslēgti no finanšu pakalpojumu saņēmēju loka. Tie bieži tiek piedāvāti uz īsu termiņu ar zemām nodrošinājuma prasībām vai vispār bez tām, piemēram, aizdevumi lauksaimniekiem aprīkojuma iegādei, lai palielinātu pievienoto vērtību vai ražas kvalitāti, vai projektiem sabiedrības virzītu vietējo attīstības stratēģiju ietvaros.

- **Garantijas**, dod paļāvību aizdevējam, ka tā kapitāls tiks atmaksāts, ja aizņēmējs nav spējīgs atmaksāt aizdevumu. Piemēram, tās var būt noderīgas uzņēmumiem, kuri plāno ieguldīt bioekonomikā vai resursu efektīvā izmantošanā, vai lauksaimniekiem, kuriem var būt nepieciešamās prasmes un pieejams banku finansējums, bet pietrūkst nepieciešamo garantiju un nodrošinājuma, lai saņemtu aizdevumu.
- **Pašu kapitāls**, kapitāls tiek investēts apmaiņā pret pilnīgām vai daļējām uzņēmuma īpašuma tiesībām. Investors pašu kapitālā var uzņemties zināmu uzņēmuma vadības kontroli, var saņemt daļu uzņēmuma peļņas un var vēlāk pārdot iegādātās daļas, gūstot peļņu. Pašu kapitāls visbiežāk būs nozīmīgs augstāka riska projektiem un potenciāli lielākas izaugsmes uzņēmumiem, piemēram, MVU, kas darbojas pārtikas lauksaimniecībā, kuri izstrādā jaunas pārstrādes tehnoloģijas vai investē tajās.

Finanšu instrumentus var arī piedāvāt apvienojumā ar dotācijām un citiem palīdzības veidiem. Bieži vien kā priekšnosacījums investīciju finansējuma piesaistīšanai ir nepieciešamība uzlabot investīciju gatavības pakāpi. Konsultatīvo un cita veida atbalstu var dotēt, izmantojot ELFLA.

Atbalstot aktivitātes jomās, kurās investīciju līmenis bieži ir bijis zem optimālā un stimulējot komerciāli dzīvotspējīgu projektu sagatavošanu, ELFLA līdzfinansētie finanšu instrumenti var dot ieguldījumu nozares un tajā veikto investīciju ilgtermiņa attīstībā un dažādošanā, tādējādi paverot jaunas tirgus iespējas. Tie var arī radīt iespējas investoriem un finanšu starpniekiem. Raksturīgi, ka finansējuma pieejamība uzņēmumiem lauksaimniecības un mežsaimniecības nozarēs ir bijusi dārga un sarežģīta. Daudzās dalībvalstīs bankas un citas finanšu institūcijas tās uzskata par augsta riska nozarēm aizdošanai un piekļuvei kredītiem. Tomēr līdz ar publiskā sektora atbalstītiem finanšu instrumentiem un ar tiem saistīto riska dalīšanu, daži projekti var kļūt pievilcīgāki investīcijām.

Papildu informācija

Informācija par lauku attīstību:

http://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020/index_lv.htm

Vadlīnijas vadošajām iestādēm par finanšu instrumentiem ESIF programmās:

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/thefunds/fin_inst/pdf/fi_esif_2014_2020.pdf

Informācija par finanšu instrumentu ex-ante novērtēšanas metodoloģiju:

http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/financial-instruments/

'fi-compass' mājas lapa, konsultatīvo pakalpojumu platforma par ESIF finanšu instrumentiem:

<http://www.fi-compass.eu/>

Informācija par Eiropas Lauksaimniecības fonda lauku attīstībai un citu Eiropas Strukturālo un investīciju fondu Regulām, ieskaitot īstenošanas un deleģētos aktus:

<http://enrd.ec.europa.eu/en/policy-in-action/cap-towards-2020/rdp-programming-2014-2020/policy-overview>

Informācija par Valsts atbalsta noteikumiem lauksaimniecībai, mežsaimniecībai un lauku apvidiem:

http://ec.europa.eu/agriculture/stateaid/index_en.htm

---

www.fi-compass.eu
contact@fi-compass.eu
© EIB (2015)

European Commission
Directorate-General
Regional and Urban Policy
Unit B.3 “Financial Instruments and IFIs’ Relations”
B-1049 Brussels

European Investment Bank
Advisory Services
fi-compass
98-100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg